РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

Том 6
№ 2 (32)

Березень – квітень 2021 р.

DOI 10.53672/ej.2.2021

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал
Електронне видання
Засновано у травні 2016 року

2021. Том 6, № 2 (32)

Березень–квітень 2021 року

Київ · 2021
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.2.2021
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000
Ідентифікатор медіа R40-05509

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08

С89 **Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці** : реферативно-науковий online журнал. — 2021. Т. 6, № 2 (32) (березень–квітень 2021 р.). — Київ : Видавник Назаров О. А., 2021. — 19 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються

Авторські права на матеріали належать їхнім авторам. Матеріали журналу поширюються на умовах ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства 4.0 Міжнародна» (CC BY 4.0), крім першоджерел рефератів і передрукованих матеріалів, права на які належать їхнім правовласникам.

Редакційні правки, скорочення та зміна назви матеріалу погоджуються з автором до публікації

За достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори

© Автори матеріалів, 2021
© Видавник Назаров О. А., 2021

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р., поліграфолог, правознавець. ORCID 0000-0002-3427-1162

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; напрям наукових робіт — психологічні науки. ORCID 0000-0002-8789-278X

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри права факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; напрям наукових робіт — юридичні науки. ORCID 0000-0002-8748-6431

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — фахівець факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, ад'юнкт зі спеціальності 19.00.06 — юридична психологія, здобувач наукового ступеня доктора філософії у галузі юридичної психології. ORCID 0000-0002-6113-7778

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор, завідувачка кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія», полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-7348-4876

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, поліграфолог, заслужений юрист України. ORCID 0000-0002-6135-9952

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення Державного науково-дослідного інституту МВС України, поліграфолог, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-4962-0975

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор, проректор Міжнародного університету, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0002-9163-0555

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік (дійсний член) Академії економічних наук України, завідувач кафедри менеджменту організацій і адміністрування Дніпровського державного технічного університету. ORCID 0000-0001-8321-3199

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу, працювала тривалий час на посадах голови секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, головним експертом лабораторії криміналістичних експертиз Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» до 2016 р., стаж експертної роботи з 1978 р. ORCID 0000-0002-0166-4437

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент, підполковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-3814-4037

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, офіцер запасу СБ України. ORCID 0009-0004-5206-5065

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-6547-2621

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент, завідувачка кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0002-0384-4829

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент, керівник ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт за спеціальностями 11.1 «Дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності» та 12.2 «Визначення вартості колісних транспортних засобів та розміру збитку, завданого власнику транспортного засобу», суб'єкт оцінки майна та майнових прав, полковник ЗСУ у відставці. ORCID 0000-0003-2394-0225

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри цивільного та кримінального права і процесу юридичного факультету Чорноморського національного університету імені Петра Могили, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. ORCID 0000-0002-1699-1668

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук, доцент кафедри криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза. ORCID 0009-0006-3675-2548

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник Полтавського відділення Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, голова секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України з 2015 р., атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р. ORCID 0000-0002-4097-5449

Лисенко А. Б. — голова професійної громадської організації «Колегія поліграфологів України», директор Комітету з освіти правління громадської професійної організації «Міжнародна асоціація професіоналів в поліграфології» (AIPP, Мексика), експерт-аналітик 1 категорії, поліграфолог, підполковник СБУ в запасі. ORCID 0000-0002-8131-9931

Шаповалов В. О. — головний редактор журналу «Оцінка достовірності: наукові дослідження та практика», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (2016 р.), старший науковий співробітник науково-дослідного відділу (проблем психологічного вивчення особового складу) Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України (2020 р.), поліграфолог. ORCID 0009-0004-0472-6201

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник лабораторії почеркознавчих, лінгвістичних, психологічних, мистецтвознавчих досліджень Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1998 р. ORCID 0009-0007-9784-2253

Савостін О. П. — старший судовий експерт відділу почеркознавчих досліджень лабораторії криміналістичних видів досліджень Одеського науково-дослідного інституту судової експертизи Міністерства юстиції України, психолог — судовий експерт другого кваліфікаційного класу комунальної установи «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1982 р. ORCID 0009-0003-6666-0247

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент. ORCID 0009-0008-2069-1642

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент кафедри психології та педагогічної освіти Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика. ORCID 0009-0004-2947-9251

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0001-9733-8531

Зміст

ПЕРЕДМОВА 6

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 7

1.1. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності 8

Верховний Суд (Касаційний кримінальний суд). Процесуальна дія ОТРИМАННЯ ЗРАЗКІВ ДЛЯ ЕКСПЕРТИЗИ не може розглядатися як така, що порушує право особи зберігати мовчання, вона пов`язана з необхідністю отримання доказів, які носять об`єктивний характер, і не залежать від волі особи 8

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 10

Конгресвумен Марсі Каптур закликала президента Зеленського відновити свої зобов'язання щодо реформ в Україні. 13 березня 2021 року пройшов XI з'їзд партії «Слуга народу». Реформа судової експертизи в Україні – «буксує» 10

Психолого-лінгвістична експертиза. Вебінар 20 грудня 2019 року Незалежного Інституту Судових Експертиз 10

Психологічна експертиза. Вебінар 13 березня 2021 року Незалежного Інституту Судових Експертиз: «Захист честі, гідності та ділової репутації: можливості судової експертизи» 10

У Держприкордонслужбі з 2017 року за допомогою поліграфа перевірили 1710 прикордонників 11

Суддя ККС ВС висвітлив питання стосовно доказів і доказування у кримінальному провадженні 11

Американська поліграфологічна асоціація сформулювала офіційне повідомлення, що 19 квітня 2021 року виповнилося 100 років прототипу класичного поліграфа в світі та народженню професії поліграфолога 11

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 13

Mobi-підлокітники Polygraph: серійний випуск 13

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 15

Передмова

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Наш журнал — реферативно-науковий. Поряд з авторськими статтями, які вперше публікуються саме тут, ми подаємо реферати вже опублікованих праць: наукових статей, посібників, оглядів судової практики, офіційних документів. Реферат стисло передає зміст першоджерела; біля кожного такого матеріалу є позначка «Реферат», анотація та бібліографічний опис першої публікації. Так журнал показує, що нового з'явилося в науці й практиці, і веде читача до оригіналу.[6]

Шановні колеги! Судова експертиза — професія для тих, хто не зупиняється на першому поясненні. Номер 2021. Том 6, № 2 (32) за березень–квітень 2021 року пропонує 1 матеріал про висновок експерта як доказ, судово-психологічна експертиза, права дитини і сімейні спори.

> *Новина зі світу судової експертизи. 29 квітня 2021 року у Великій Британії ухвалено Закон про регулятора судової науки (Forensic Science Regulator Act 2021, c. 14). Він передбачає призначення Регулятора і регулювання судово-експертної діяльності.*[7]

Найпопулярніший матеріал номера — «Оцінка достовірності висновку експерта як джерела доказів в Україні та в інших країнах: порівняльно-правовий аналіз». Прочитайте його, поділіться з колегами і повертайтеся до архіву журналу: кожен номер — це крок до професії, яка допомагає суду бачити правду.

Редакція журналу

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — стислий виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію; наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПРОЦЕСУАЛЬНА ДІЯ ОТРИМАННЯ ЗРАЗКІВ ДЛЯ ЕКСПЕРТИЗИ НЕ МОЖЕ РОЗГЛЯДАТИСЯ ЯК ТАКА, ЩО ПОРУШУЄ ПРАВО ОСОБИ ЗБЕРІГАТИ МОВЧАННЯ, ВОНА ПОВ`ЯЗАНА З НЕОБХІДНІСТЮ ОТРИМАННЯ ДОКАЗІВ, ЯКІ НОСЯТЬ ОБ`ЄКТИВНИЙ ХАРАКТЕР, І НЕ ЗАЛЕЖАТЬ ВІД ВОЛІ ОСОБИ[1]

Верховний Суд (Касаційний кримінальний суд)

Реферат. Постановою колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 18 лютого 2021 р. у справі № 193/375/19 (провадження № 51-4204км20) відхилено доводи засудженого про недопустимість доказів, пов'язаних з отриманням у нього зразків для експертизи. Засуджений вважав, що постанова про відібрання зразків для проведення експертного дослідження від 8 січня 2019 р. і протокол отримання зразків для експертизи від 28 січня 2019 р. недопустимі, бо під час цієї дії порушено його право на захист і процесуальний порядок. Верховний Суд сформулював позицію: отримання зразків для експертизи пов'язане з необхідністю здобути докази об'єктивного характеру, які не залежать від волі особи, у якої їх відбирають, тому така дія не може розглядатися як порушення права зберігати мовчання, а присутність чи відсутність захисника не впливає на зміст отриманих результатів. Колегія послалася на усталену практику, зокрема постанови Верховного Суду від 3 грудня 2018 р. (справа № 722/1172/16-к), 25 червня 2019 р. (№ 423/1766/16), 2 квітня 2020 р. (№ 415/1864/14-к) і 7 грудня 2020 р. (№ 728/578/19), у яких відсутність захисника під час отримання зразків не визнано порушенням права на захист. Суд урахував і те, що в матеріалах немає даних про проведення дії всупереч волі особи чи про фізичний або психічний тиск на неї, протокол складено відповідно до КПК і підписано, зокрема, підозрюваним, а зауважень щодо участі захисника від нього не надходило. Отримання зразків для експертизи суд кваліфікував як самостійну процесуальну дію, що здійснюється відповідно до ст. 245 КПК України в порядку, визначеному ст. 241 КПК, на підставі постанови прокурора як окремого процесуального документа, з обов'язковим складанням протоколу; у справі ці документи склали уповноважені особи, тобто прокурор, який здійснював процесуальне керівництво, і слідчий. Відтак висновок судово-медичної експертизи від 28 січня 2019 р. № 48, проведеної з використанням результатів цих дій, визнано належним і допустимим доказом. Для учасників процесу постанова є орієнтиром щодо співвідношення права зберігати мовчання з отриманням об'єктивних доказів і щодо процесуальних вимог, дотримання яких забезпечує допустимість висновку експерта.

Ключові слова: отримання зразків для експертизи, право зберігати мовчання, право на захист, допустимість доказів, стаття 245 КПК України, стаття 241 КПК України, постанова прокурора, висновок судово-медичної експертизи, Касаційний кримінальний суд, Верховний Суд.

Obtaining Samples for Expert Examination Cannot Be Regarded as Violating the Right to Remain Silent: It Serves to Secure Objective Evidence That Does Not Depend on the Person's Will

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi kryminalnyi sud).

Abstract. The admissibility of evidence derived from samples taken from a suspect for expert examination can be challenged on the ground that the procedure infringes the right of defence and the right to remain silent. In its ruling of 18 February 2021 in case No. 193/375/19 (proceedings No. 51-4204км20), a panel of the Second Judicial Chamber of the Criminal Cassation Court of the Supreme Court rejected the convicted person's argument that the prosecutor's order of 8 January 2019 to take samples and the record of 28 January 2019 on obtaining them were inadmissible. The Court held that obtaining samples for expert examination serves to secure evidence of an objective nature that does not depend on the will of the person concerned; it therefore cannot be regarded as violating the right to remain silent, and the presence or absence of defence counsel cannot affect the content of the results. The panel relied on earlier Supreme Court rulings of 3 December 2018, 25 June 2019, 2 April 2020 and 7 December 2020, which found no violation of the right of defence where counsel was absent when samples were taken. It also noted the absence of any evidence of physical or psychological pressure, the suspect's signature on the record and the lack of objections. Obtaining samples was characterised as an independent procedural action carried out under Article 245 of the Criminal Procedure Code of Ukraine in the manner prescribed by Article 241, on the basis of a prosecutor's order, with a record drawn up by authorised officials. Consequently, forensic medical expert opinion No. 48 of 28 January 2019 was recognised as relevant and admissible evidence. The ruling gives forensic experts, investigators, prosecutors and defence lawyers clear guidance on the procedural requirements that keep an expert opinion admissible.

Keywords: obtaining samples for expert examination, right to remain silent, right of defence, admissibility of evidence, Criminal Procedure Code of Ukraine, prosecutor's order, forensic medical examination, Criminal Cassation Court, Supreme Court of Ukraine.

Першоджерело: *Постанова колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 18.02.2021 у справі № 193/375/19 (провадження № 51-4204км20).*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 21.03.2021.*

References

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi kryminalnyi sud). Protsesualna diia OTRYMANNIA ZRAZKIV DLIA EKSPERTYZY ne mozhe rozghliadatysia yak taka, shcho porushuie pravo osoby zberihaty movchannia, vona poviazana z neobkhidnistiu otrymannia dokaziv, yaki nosiat obiektyvnyi kharakter, i ne zalezhat vid voli osoby [Obtaining Samples for Expert Examination Cannot Be Regarded as Violating the Right to Remain Silent: It Serves to Secure Objective Evidence That Does Not Depend on the Person's Will] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2021. Vol. 6, No. 2 (32). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/4610-protsesualna-diya-otrimannya-zrazkiv-dlya-ekspertizi-ne-mozhe-rozglyadatisya-yak-taka-shcho-porushue-pravo-osobi-zberigati-movchannya-vona-pov-yazana-z-neobkhidnistyu-otrimannya-dokaziv-yaki-nosyat-ob-ektivnij-kharakter-i-ne-zalezhat-vid-voli-osobi-u-yakoji-voni-vidbirayutsya (onovlena versiia vid 21.03.2021). [in Ukrainian].

2. Postanova kolehii suddiv Druhoi sudovoi palaty Kasatsiinoho kryminalnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 18.02.2021 u spravi № 193/375/19 (provadzhennia № 51-4204km20) [Ruling of the Panel of Judges of the Second Judicial Chamber of the Criminal Cassation Court Within the Supreme Court of 18.02.2021 in Case No. 193/375/19 (Proceedings No. 51-4204Km20)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/95111164 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ

Конгресвумен Марсі Каптур закликала президента Зеленського відновити свої зобов'язання щодо реформ в Україні. 13 березня 2021 року пройшов XI з'їзд партії «Слуга народу». Реформа судової експертизи в Україні – «буксує»[1]

14.03.2021

Короткий зміст. Приводом для матеріалу стали заклик конгресвумен Марсі Каптур до Президента Зеленського відновити реформи та XI з'їзд партії «Слуга народу» 13 березня 2021 року. Указ № 837/2019 доручав КМУ до 31 грудня 2020 року внести законопроєкти про самоврядування судових експертів, рецензування висновків і граничні строки експертиз, але станом на березень 2021 року жодного не зареєстровано. Наведено співвідношення 516 недержавних і 5 777 державних експертів, згадано круглий стіл 12 березня 2021 року в Києві, справу ЄСПЛ «Анатолій Руденко проти України» та зупинення ч. 2 ст. 18 Закону «Про судову експертизу» щодо окладів державних експертів.

Психолого-лінгвістична експертиза. Вебінар 20 грудня 2019 року Незалежного Інституту Судових Експертиз[2]

15.03.2021

Короткий зміст. 20 грудня 2019 року Незалежний інститут судових експертиз провів вебінар «Психолого-лінгвістична експертиза» про особливості такої експертизи та розмежування компетенції експерта-лінгвіста й експерта-психолога. Вели його експерт-лінгвіст з дослідження писемного мовлення Л. В. Фраймович (стаж близько 20 років) і канд. психол. наук, експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» Н. В. Алікіна (стаж 42 роки). Журнал нагадує про послугу «Консультація» і про позицію ВС у справах № 475/793/17 та № 752/23814/17-ц: судово-психологічну експертизу замовляють лише в атестованих Мін'юстом експертів.

Психологічна експертиза. Вебінар 13 березня 2021 року Незалежного Інституту Судових Експертиз: «Захист честі, гідності та ділової репутації: можливості судової експертизи»[3]

15.03.2021

Короткий зміст. 13 березня 2021 року Незалежний інститут судових експертиз провів вебінар «Захист честі, гідності та ділової репутації: можливості судової експертизи». У програмі: фіксація факту завдання моральної шкоди та причинно-наслідкового зв'язку з протиправними діями, встановлення моральних страждань і розміру компенсації, приниження ділової репутації юридичної особи та комплексна психолого-лінгвістична експертиза, гудвіл як грошовий еквівалент ділової репутації. Ведучі: судовий експерт і міжнародний арбітр Г. Г. Пампуха та канд. психол. наук Н. В. Алікіна. Журнал нагадує, що експертизу замовляють в атестованих судових експертів.

У Держприкордонслужбі з 2017 року за допомогою поліграфа перевірили 1710 прикордонників[4]

16.03.2021

Короткий зміст. У Державній прикордонній службі України з 2017 року на поліграфі перевірили 1710 прикордонників; опитування проводять лише добровільно, щоб запобігати корупційним і кадровим ризикам. Правовою основою названо ч. 2 ст. 28 Конституції та доповнену ст. 23 Закону «Про Державну прикордонну службу України». У лютому 2017 року створено відділ поліграфологічних досліджень, Посольство США передало 5 поліграфів і фінансувало навчання. У травні–липні 2020 року поліграфологи відомства пройшли курс тренерів в Академії патрульної поліції. Законопроєкт № 7193 про поліграф відкликано 29.08.2019.

Суддя ККС ВС висвітлив питання стосовно доказів і доказування у кримінальному провадженні[5]

26.03.2021

Короткий зміст. 25 березня 2021 року суддя ККС ВС Сергій Фомін провів вебінар «Докази і доказування у кримінальному провадженні в суді першої інстанції», організований Верховним Судом, Асоціацією розвитку суддівського самоврядування України та Асоціацією правників України. Він розглянув належного суб'єкта як передумову допустимості доказів. За постановою об'єднаної палати ККС ВС від 22 лютого 2021 року у справі № 754/7061/15 рішення про призначення прокурора чи групи прокурорів має бути оформлене постановою; її відсутність робить зібрані докази недопустимими. Ішлося й про допустимість експертних досліджень.

Американська поліграфологічна асоціація сформулювала офіційне повідомлення, що 19 квітня 2021 року виповнилося 100 років прототипу класичного поліграфа в світі та народженню професії поліграфолога[6]

19.04.2021

Короткий зміст. 19 квітня 2021 року Американська поліграфологічна асоціація нагадала, що 19 квітня 1921 року поліцейський із Берклі, доктор філософії Джон А. Ларсон провів першу документально підтверджену польову перевірку підозрюваних на поліграфі; цю дату вважають початком професії поліграфолога. Описано «кардіопневмопсихограф» Ларсона з безперервним записом дихання й тиску, тест В. Марстона щодо Джеймса Фрая 10 червня 1922 року, появу стандарту Фрая та його заміну правилом Дауберта (1993). Редакція визнала помилковим своє давніше повідомлення про 29 березня як день поліграфолога.

References

1. Konhresvumen Marsi Kaptur zaklykala prezydenta Zelenskoho vidnovyty svoi zoboviazannia shchodo reform v Ukraini. 13 bereznia 2021 roku proishov XI zizd partii "Sluha narodu". Reforma sudovoi ekspertyzy v Ukraini – "buksuie" [Congresswoman Marcy Kaptur Called on President Zelensky to Renew His Commitments to Reforms in Ukraine. The 11Th Congress of the "Servant of the People" Party Took Place on 13 March 2021. Forensic Examination Reform in Ukraine Is "Stalling"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2021. 14 berez. URL: https://expertize-journ-

al.org.ua/all-news/4558-kongresvumen-marsi-kaptur-zaklikala-prezidenta-zelenskogo-vidnoviti-svoji-zobov-yazannya-shchodo-reform-v-ukrajini-13-bereznya-2021-roku-projshov-xi-z-jizd-partiji-sluga-narodu (onovlena versiia vid 19.03.2021). [in Ukrainian].

2. Psykholoho-linhvistychna ekspertyza. Vebinar 20 hrudnia 2019 roku Nezalezhnoho Instytutu Sudovykh Ekspertyz [Psycholinguistic Examination. Webinar of the Independent Institute of Forensic Examinations of 20 December 2019]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2021. 15 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/psikhologichna-ekspertiza/4569-psikhologo-lingvistichna-ekspertiza-vebinar-20-grudnya-2019-roku-nezalezhnogo-institutu-sudovikh-ekspertiz (onovlena versiia vid 15.03.2021). [in Ukrainian].

3. Psykholohichna ekspertyza. Vebinar 13 bereznia 2021 roku Nezalezhnoho Instytutu Sudovykh Ekspertyz: "Zakhyst chesti, hidnosti ta dilovoi reputatsii: mozhlyvosti sudovoi ekspertyzy" [Psychological Examination. Webinar of the Independent Institute of Forensic Examinations of 13 March 2021: "Protection of Honour, Dignity and Business Reputation: Possibilities of Forensic Examination"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2021. 15 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/psikhologichna-ekspertiza/4568-psikhologichna-ekspertiza-vebinar-13-bereznya-2021-roku-nezalezhnogo-institutu-sudovikh-ekspertiz-zakhist-chesti-gidnosti-ta-dilovoji-reputatsiji-mozhlivosti-sudovoji-ekspertizi (onovlena versiia vid 15.03.2021). [in Ukrainian].

4. U Derzhprykordonsluzhbi z 2017 roku za dopomohoiu polihrafa pereviryly 1710 prykordonnykiv [Since 2017, 1,710 Border Guards Have Been Tested Using the Polygraph in the State Border Guard Service]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2021. 16 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/4571-u-derzhprikordonsluzhbi-z-2017-roku-za-dopomogoyu-poligrafa-pereviryli-1710-prikordonnikiv (onovlena versiia vid 16.03.2021). [in Ukrainian].

5. Suddia KKS VS vysvitlyv pytannia stosovno dokaziv i dokazuvannia u kryminalnomu provadzhenni [A Judge of the Criminal Cassation Court of the Supreme Court Covered Issues of Evidence and Proof in Criminal Proceedings]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2021. 26 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/4662-suddya-kks-vs-visvitliv-pitannya-stosovno-dokaziv-i-dokazuvannya-u-kriminalnomu-provadzhenni (onovlena versiia vid 26.03.2021). [in Ukrainian].

6. Amerykanska polihrafolohichna asotsiatsiia sformuliuvala ofitsiine povidomlennia, shcho 19 kvitnia 2021 roku vypovnylosia 100 rokiv prototypu klasychnoho polihrafa v sviti ta narodzhenniu profesii polihrafoloha [The American Polygraph Association Issued an Official Statement That 19 April 2021 Marked 100 Years of the Prototype of the Classic Polygraph and the Birth of the Polygraph Examiner Profession]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2021. 19 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/5864-amerikanska-poligrafologichna-asotsiatsiya-sformulyuvala-ofitsijne-povidomlennya-shcho-19-kvitnya-2021-roku-vipovnilosya-100-rokiv-prototipu-poligrafa-v-sviti-ta-narodzhennyu-profesiji-poligrafologa (onovlena versiia vid 06.10.2021). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ

ВЛАСНІ РОЗРОБКИ

Mobi-підлокітники Polygraph: серійний випуск

3 січня 2019 року Mobi-підлокітники Polygraph виготовляють в Україні серійно-штучним способом. За півтора року виріб знайшов користувачів і в нашій країні, і за кордоном.

У липні 2020 року розробник, кандидат психологічних наук, доцент О. А. Назаров, підбив перші підсумки: у продажу дві моделі — перша і друга, ціна залишається доволі низькою. Головне призначення обладнання — зменшити статичне напруження в руках і верхній частині тіла обстежуваного під час дослідження на поліграфі. Це допомагає поліграфологу працювати ефективніше й уникати помилок, що виникають через порушення в роботі з обстежуваним. Використання підлокітників відповідає вимогам міжнародних стандартів ASTM International, зокрема E2386-04 (2017) [1].

Mobi-підлокітники Polygraph на офісних стільцях ISO [1]

Сама ідея пристосувань для рук досліджуваного не нова: уперше її висловив відомий американський поліграфолог Джон Рід. Мета була та сама — створити умови тестування, які не відволікають людину й не заважають їй зосередитися на запитаннях поліграфолога [1].

Обстежувана в кріслі з Mobi-підлокітниками Polygraph під час дослідження на поліграфі [1]

Підлокітники купують правоохоронні органи, державні установи, приватні компанії й поліграфологи, які працюють самостійно. За умови дотримання інструкцій на виріб надають гарантію 2 роки. Розробник наголошує: Mobi-підлокітники не конкурують зі стаціонарним поліграфологічним кріслом, а забезпечують мобільність фахівця, бо возити важке й габаритне крісло на виїзні тестування незручно [1].

References

1. V Ukraine s yanvarya 2019 goda vypuskayutsya mobilnye prisposobleniya dlya provedeniya psikhofiziologicheskikh issledovaniy (testirovaniy) s primeneniem poligrafa - Mobi-podlokotniki Polygraph. Sudovo-psikhologichna ekspertiza. Zastosuvannya poligrafa i spetsialnikh znan v yuridichniy praktitsi : vebsayt. 2020. 28 lip. URL: https://expertize-journal.org.ua/ustatkuvannya-dlya-poligrafa/2388-v-ukraine-s-yanvarya-2019-goda-vypuskayutsya-mobilnye-prisposobleniya-dlya-provedeniya-psikhofiziologicheskikh-issledovanij-testirovanij-s-primeneniem-poligrafa-mobi-podlokotniki-polygraph (onovlena versiia vid 17.10.2022). [in Russian].

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ

В ІНТЕРНЕТІ

Пошукові запити зі словом «експертиза», які найчастіше вводили користувачі Google в Україні у березні–квітні 2021 р. — у період виходу цього номера[8]:

№	Запит	Індекс
1	судова експертиза	100
2	судово медична експертиза	47
3	судово-медична експертиза	47
4	кпк	45
5	трасологічна експертиза	24
6	експертиза проектної документації	24
7	екологічна експертиза	22
8	судово психологічна експертиза	22
9	антикорупційна експертиза	20
10	почеркознавча експертиза	18

Індекс популярності Google Trends: 100 — найчастіший запит періоду, решта — у відсотках від нього. Абсолютної кількості пошуків Google не оприлюднює. Найшвидше зростали запити: «трасологічна експертиза» (різкий сплеск), «дактилоскопічна експертиза» (різкий сплеск), «судово медична експертиза» (+60 %).

У ЖУРНАЛІ

Матеріали цього номера, які читачі відкривали найчастіше, — кількість переглядів їхніх сторінок на сайті журналу станом на 06.11.2026:

№	Матеріал	Переглядів
1	*Верховний Суд (Касаційний кримінальний суд)* Процесуальна дія ОТРИМАННЯ ЗРАЗКІВ ДЛЯ ЕКСПЕРТИЗИ не може розглядатися як така, що порушує право особи зберігати мовчання, вона пов`язана з необхідністю отримання доказів, які носять об`єктивний характер, і не залежать від волі особи	3 131
2	Американська поліграфологічна асоціація сформулювала офіційне повідомлення, що 19 квітня 2021 року виповнилося 100 років прототипу класичного поліграфа в світі та народженню професії поліграфолога	1 948
3	Конгресвумен Марсі Каптур закликала президента Зеленського відновити свої зобов'язання щодо реформ в Україні. 13 березня 2021 року пройшов XI з'їзд партії «Слуга народу». Реформа судової експертизи в Україні – «буксує»	1 773

4	Психолого-лінгвістична експертиза. Вебінар 20 грудня 2019 року Незалежного Інституту Судових Експертиз	1 511
5	У Держприкордонслужбі з 2017 року за допомогою поліграфа перевірили 1710 прикордонників	1 153

Лічильник сайту журналу рахує всі відкриття сторінки матеріалу від дня її оприлюднення. Перегляди саме за період виходу номера журнал фіксує з листопада 2026 р.

Станьте автором журналу. Редакція приймає статті науковців, судових експертів, адвокатів, психологів і здобувачів наукових ступенів з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез див. у розділі «Вимоги до оформлення»[9].

Потрібен судовий експерт? Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією. Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[10] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

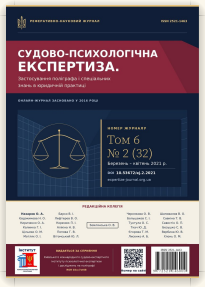

Як цитувати номер

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферативно-науковий online журнал. 2021. Т. 6, № 2 (32). 19 с. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2021. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera/19803-2021-2-37.

References

1. Pro metu stvorennia Internet-vydannia [On the Purpose of Creating the Online Publication]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-celyah (onovlena versiia vid 29.06.2022). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kiev International Forensic Expert Institute of Psychological Expertise and Researchs on Polygraph, LLC] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

4. Redaktsiina kolehiia [Editorial Board]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/redaktsijna-kolegiya (onovlena versiia vid 09.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2021. Vol. 6, No. 2 (32). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2021. [in Ukrainian].

6. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Forensic Science Regulator Act 2021. Introduction (legislation.gov.uk). URL: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2021/14/introduction/enacted (data zvernennia: 04.11.2026).

8. Google Trends : poshukovyi termin «ekspertyza», Ukraina, 01.03.2021–30.04.2021 [Google Trends: Search Term “ekspertyza”, Ukraine, 01.03.2021–30.04.2021]. URL: https://trends.google.com/trends/explore?date=2021-03-01%202021-04-30&geo=UA&q=%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B0&hl=uk (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

9. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

10. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (onovlena versiia vid 28.10.2023). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785); префікс DOI 10.53672 (Crossref).

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі»; міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08.

Галузь: юридичні, психологічні науки. Періодичність: 1 раз на два місяці. Мови видання: українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал засновано у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим на базі інформаційно-правового вебсайту з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній практиці. Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Реєстр суб'єктів у сфері медіа; Google Scholar; ISSN International Centre — ISSN Portal; Crossref; Scilit (MDPI); Відкритий український індекс цитувань (OUCI, ДНТБ України); ICI World of Journals (Index Copernicus, паспорт журналу); Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ); Polska Bibliografia Naukowa (PBN). Інші каталоги: ResearchBib.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62. Засновник — видавець: тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net. Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна (yevdokymova@ukr.net); д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович (alankir23@ukr.net). Сайт: expertize-journal.org.ua; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

2021. Том 6, № 2 (32)
березень–квітень 2021 року

Реферативно-науковий online журнал

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 19 с.

DOI 10.53672/ej.2.2021. Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua